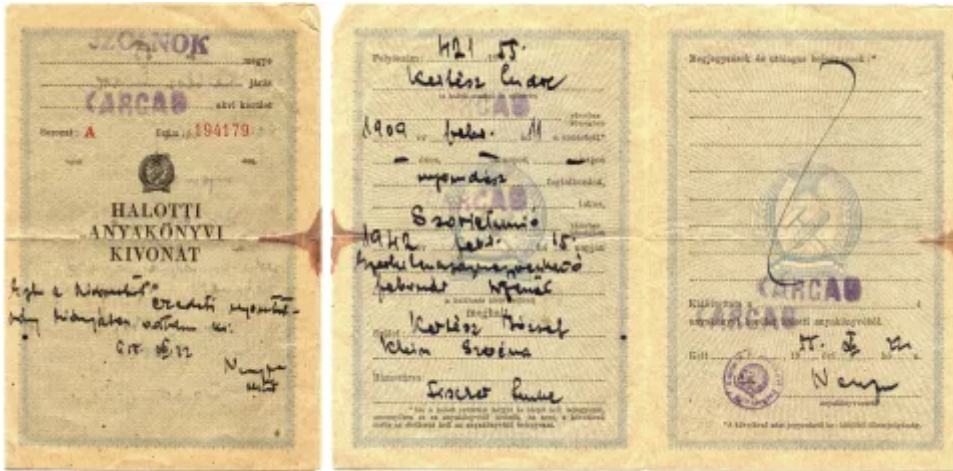

Ez az apám [Kertész Endre] halotti anyakönyvi kivonata. A kelte 1955. Gyakorlatilag ez a holtá nyilvánítása, amikor már mindenfajta kutakodás eredménytelen lett. Minden bizonyossággal nem volt igazolható, hogy meghalt. Furcsa módon, most került a kezembe egy Gábor Sándor nevű karcagi zsidó naplórészlete, aki Grósz Sándornak született, a munkaszolgálatból hazajövet ő lett Karcag város rendőrkapitánya. Ezt 1989-ben hozta nekem, már mint tisztos korú nyugdíjas férfiú, és ebből megtudtam apám halálának a körülményeit. A következőket írja: 'Kertész Endre három évvel volt idősebb nálam, de képességeinél fogva, mindenkor inkább a felsőbb szinten élt, ugyanazon okból én az alsóbb vonalhoz tartoztam, barátságunk csak football szinten tartott, és nagybátyám Kornis Emil házasságra lépett Erzsébet nevezetű nővérel. Muszos voltunk sem volt teljesen azonos, mikor a századunk a 106/6 büntetőszázadként a frontra indult, hozzánk vezényeltek Szolnokról 10-15 'jeles' embert, köztük Darvas Istvánt, Gárdos Pétert, Fischer Istvánt, és K. E-t -- azaz Kertész Endrét --, rájuk emlékszem. Kint a fronton, miután hírt kaptunk a deportálásról, szökni akartam, és szöktem is. Mint katonaviselt ember valamiféle parancsnok voltam, és megmondtam a társaimnak, hogy megyek, aki akar jöhet, de senkit nem hívtam. Jöttek is vagy húszan, közöttük karcagiak, Schwarcz Pál, ez a Fischer Pista, Molnár Laci, K. E. A szökés során úgy látszott egérfogóba kerültünk, Endre engem tett felelőssé, és alaposan lehordott, most is hallom, mit mondott: 'Nekem két fiam van, akiket fel kell neveljek'. Végül simán elkerültünk, és jelentkeztem antifasiszta iskolába, a többieket elindították a hadifogságba. Illés Béla iskolaparancsnok nyomdászt keresett és én jelentettem Endrét és [Schwarcz] Palit, káderezés után Palit választották, Schwarcz Pali így került az iskolába, Endre pedig a hátszágba. Fischer Pista, Molnár Laci hazakerült, Endre a maga 'Kertész szintű fizikumával' nem bírta az éhezést és az idegi megterhelést. Ez volt a sorsába való beleszólásom.' Na most hozzátartozik a történethez, hogy az apám egy kvalifikált nyomdász volt, ez a Schwarcz Pali pedig nem. A Schwarcz Pali a káderezés során jelentkezett ebbe az antifasiszta iskolába, apám pedig nem tudta, hogy ennek alapján akár életben is maradhatna. Döbbenet, hogy min múlhat az ember élete.